

# My jo

(Rövid játék, mikor a nézőtér már kiürült)

Írta MÉSZÖLY MIKLÓS

BURNS EMLÉKÉNEK

- Itt most merre? Tovább?
- Igen... csak lehajlanak a fák.
- Nevetséges. Hiszen kivágtuk. Emlékezhetsz rá... Onnét a szigetbelsőből pontosan meg lehetett célozni a dombgerincet, a fák olyan alkalmasan nyitottak kaput, hogy éppen ide lehetett látni. Pontosan el tudtuk dönteni, melyik fa lesz útban, melyik akadályozza a kilátást, hogy innét is lássuk a szigetbelsőt. Ha útban van egy fa, ki az a bolond, aki nem vágja ki? Mi is kivágtuk, emlékezhetsz rá.
- Értem én. De én csak annyit mondtam, hogy mégis lehajlanak a fák.
- Ez csak idea.
- Vagy újra megnőttek.
- Haha. Persze.
- Mit nevensz ezen?
- Fák nem nőnek az égig.
- Odáig nem. Csak lehajlanak.
- Figyelj rám. Semmi értelme az ilyen mesterséges ködnek. Hát nem elég, ami úgyis...? Ugye, reggel megint ott jöttünk el a hajgácsó mellett, és megint ott ült az a két...
- Úgyse tudod a nevüket. Mióta erre járunk! — és azóta nem tudjuk.
- Csak megjegyeztem. Nem akarok filozófiát csinálni ilyesből.
- A tények még nem filozófia. Majd ha sutba dobod őket, akkor igen. Akkor már lehet tényekRŐL beszélni.
- Okos.
- Tehát?
- Te mondtad: ott ültek.
- Ritkán látni, hogy két ennyire...
- Sehová nem tartozó...
- Csak magukhoz? Az sem igaz. Vedd csak azt a két zsákot, mindig domborúra van kötve. Mivel? Ki tudja. Biztos mulasztás, de én soha nem néztem meg.
- Én se.
- Biztos nem magukkal...
- Idétlen tréfa. Embert csak akkor tömnek zsákba, ha meggyilkolták őket.
- Vagy magukba gyilkolták — igaz? Aztán viszi ki-ki a másikat, leteszi, otthagynja, megint fölveszi, viszi...
- A nagy menetelés. Nézd, virág...
- Aha. Csak volt.
- Akkor pedig most is van valahol! Most nevetek — hallod?
- Hallom.
- Micsoda csend! Már zörög az akácok táskája.
- Nem úgy hívják azokat.
- Lehet, de akkor is csak táská az. Abban vannak a magok. Egy szép, formás kis retikülben. A természet mindent kitalál helyettünk.
- Magokat tesz a retikülünkbe. Hát, én nem nyitom ki, miféle magokat. Nyissák ki holnap...

— Ez cinizmus.

— Nem. Próbálok hinni.

— Tehát?

— Nincs tehát. Azt mondtam, hogy ott ültek. És Ūristen — mennyire igaz ez! Végre valami. Szerintem matróz volt valamikor az a férfi. Ezek itt a faluban mind hajós atyafiság, a tengerbe is beleszagoltak, hogy a Dunába se fürödjenek meg soha. És nincs igazuk? Vagy nem fürödtek eleget a verejtékben?

— Ahogy monddod. A nyomorúság nem szociális eredetű.

— Hanem?

— Most én is nevetek — hallod? Isteni.

— Javíthatatlan vagy. Nem tudod megállni, hogy ne rántsd szét az ingedet.

— Nem én rántom — gombolódik, gomboltatik. Ragozva vagyok.

— Most az egyszer kibújtál!

— Tévedsz. Ezúttal se.

— És a madarak? Nem tűnt fel neked — nem is tűnik fel?

— De... csak madár nyomába ne menj, ez szabály. Biztosan lehunyták a szemüket. Vagy dolguk van valamerre. Az ember nem nyit be hivatlan, hogy elpuskázza a meglepetést. A madarak különben is területen kívüliek.

— Te, ez majdnem...

— Elcsépett?

— Csak azért gondolom, mert szép. Van annál szebb, hogy jó reggelt, jó napot?

— Jó estét?

— Ha úgy veszem, az is csak ugyanaz.

— Szó ami szó, te is javíthatatlan vagy.

— Tehát?

— Emlékszel a borostás arcára, ahogy ott ült a hajgácsó szélén? Ritkán látni ilyen fejet, majdnem háromszög alakú. És mennyit visszaéltek ezzel... Háromszög! Hogy abba majd belefér a titok... De szerintem csak így hiteles. Ahogy a felső egyenest odarajzolja a homloka fölé a szakadt hajóssapka ellenzője!

— Az a vízhatlan celluloid ereszt!

— Fekete.

— Ūgy igaz. A nap dolga, hogy fényes legyen. Az árnyék meg... Először is, egy arc legyen árnyékban kicsit, másképp nem látszik jól. Abban a nagy kivilágításban úgylis csak a fény uralkodik, és a végén ki se derül...

— Mit dörmögsz, árnyékban volt az arca.

— És azok a kék szemek, emlékszel? Ennyi hályogos kékben hogyan férhetett meg a többi...

— Milyen többi?

— Milyen! A szívárványban nem csak kék van. És egy ilyen ember sok mindent bejárt. A tengert már mondtam... aztán látott ártéri erdőben jégbe fagyott lábú őzsutát, ahogy ott lepte meg a kásás keményedés... Jegenyefa tetején a maradék egy szál levelet... Vízipókot a patanyomban... mit még? Minden szoknyán van valami új ránc. A szívárványban nemcsak kék van.

— És?

— Én kérdezem.

— Persze. Mindannyian kérdezzük. Nem akarsz dúdolni valamit?

— Miért? Abban a többi is elfér?

— Néha.

— Hát jó. Volt egy nyár, templomderékig lepott be mindent a hó. Vedlettek a fehér galambok. Aztán jött egy ember, géppisztollyal, belelött a hóba, s ettől az egyszerre elolvadt, és kisütött a nap. Egyszerre megjött a tél.

- Bizony, ez hosszú történet.
- De csak kitarított, igaz? Nem kellett rimánkodni, hogy még! Mesélték.
- Nekem még ez a hajgácsó is olyan néha...
- Milyen?
- Névtelen hősi tárgyak köztemetője.
- Ez úzes találat, közlegény.
- Különösen holdfényben. Amikor nincs szín, csak a magába visszafordult fény. A fonákja? Néha ilyeneket gondolok. De tudom, hogy mögötte...
- Ó, igen. Az már nem vérre megy. Arra már nem futja a vérből.
- Tehát?
- Nézted már úgy igazában a kezét? Nem is kéz az, hanem valamilyen iromba szerszám. A puffedt ujjak mindig elállnak egy kicsit, mint a szénázó villa ága. Az körisből, ez csonthúsból. Megfigyeltem, hogy nem is fog vele, hanem kapar, az ujjközökbe meg beszorítja, amire szüksége van. A slicc-buggyában meg az ebihal... Ezüstszárnyú keszeg! Megnéztem magamnak ezt a kezét.
- Azért ez nagyon igazságtalan beszámoló. Úgy beszélsz mellé, mint aki...
- Tudom. De ez a varázslat.
- Mellébeszélni?
- Igen.
- De hát távoztatni — mit?
- Nem távoztatni. Inkább a hús kiszakadjon, kapaszkodni, de távoztatni nem. Éppen azzal nem engeded el, ha folyton körbe-beszéled. Ha így-úgy megnevezed, biztos elengeded egyszer. Az a fedezet, amit nem értesz.
- Ugyan, mit tudok én megnevezni? Várok. Vagy várom?
- Látod, ez pontos.
- Ez se pontos. Mit tudsz te várni, ami nem volt már folyton itt?
- Ez a kalyiba, nézd... Körbenőtte a kecskerágó. Télen piros.
- Azt hiszem, a csősz szokott itt aludni.
- Vagy a fia?
- Nincs annak fia. Agglegény.
- Jó, nincsen. De lehetne. Kijön egyszer éjszaka, és látja, hogy ott fekszik a szénán.
- Ezt szépen gondolod.
- Ne túlozd el. Ez is csak mellébeszélés.
- Rettenetes vagy. Semmit sem akarsz épségben hagyni?
- Dehogynem.
- Tehát?
- Figyelj rám. Én azért azt az asszonyt is jól megnéztem...
- És?
- Hogy annak folyton van valami mozognivalója! Pedig alig mozdultak, emlékszel. Az ember ült a partoldal szélén, mellette a zsák. Nézett maga elé, mögötte a hajgácsó gödre, mint egy félig kiásott uszályhajó hasa. Legyünk pontosak: az ilyen falusi szemétkerakodókat nem lehet kitalálni, az ilyen csak lenni tud. Akár egy hátmögötti, lerombolt bepillantás...
- Nem kanyarodsz el? Az asszonyról kezdted...
- Nincs külön színpad... És éppen ez az... hogy ugyanazon a színpadon...
- Ahogy átvonulnak...
- Vagy viszik magukkal?
- Vagy másképp maradnak benne...

— Az asszony állt, néhány lépéssel odébb. Ez is fontos: egy kicsit mindig távolabb. Semmilyen színű szoknyája olyan hosszú, hogy nem is földig ér, hanem a föld alá. Mintha a föld alól húzná maga után. És az a sok ránc rajta... lehet, hogy annyi rés is? Azok a rejtett zsebek meg bugyrok! Belenyúl koto-rászva, aztán a zsákjába, de olyan mélyen, mintha nem is akarna megállni az aljuknál...

— Mitologizálunk?

— Pontosabbá tesszük a képet. Ahová nem lehet követni, ott az irány teheti csak pontosabbá.

— Lehet, hogy még mindig ott vannak?

— Az ilyesmi nem megy gyorsan.

— Nem is tudom, ki érti meg, amit beszéltek. Engem az fogott meg inkább. Az a motyorgás, dödögés... Pedig fontos dolgok lehettek. Olyan feszült volt az arcuk, mintha valami összeesküvésről...

— Vagy még mindig ugyanarról. Emlékszel, mikor azt a rozsdás tűzhelyet vonszolták haza múlt héten? Nem fért bele a zsákba, mindegyikből kiesett, újra beledöntötték, megint kiesett. A végén csak letakarták, és dróttal rákötötték a két zsákot. De sokáig nem tudtak megegyezni, hogyan drótozzák rá. Azt tudták csak, hogy muszáj, másképp nincs befejezve a nap.

— Veszekedtek, azt mondd?

— Nem... talán csak valami tökéleteset akartak. Hogy ne lehessen kifogás, ne legyen szemrehányás, ne maradjon félbe semmi. És éppen kapóra jött a rozsdás tűzhely. Abba aztán beleadtak mindent. Hogy nyugodtan gondolhassanak rá...

— Mire?

— Nem találgatunk. A tűzhely is csak mellébeszélés.

— És mit csináljunk ezekkel a lehajló ágakkal? Te elférsz alattuk?

— Gyere erre, azt hiszem, van itt egy keskeny csapás...

— Lehet, hogy őz járta?

— Egy keskeny őz?

— Nem mondasz butát.

— Innét már nincs messze a gerinc. Onnét meg különben is lelátni...

— Amióta az eszemet tudom, ott van. Te...

— Mondjad.

— Azt gondoltam, nem viszem ezt tovább...

— Én is gondoltam rá. Én is leteszem itt. Máshová úgyse kerülhet.

— Itt is csak ugyanott marad. Te...

— Mondjad.

— Én már látom a kerítést...

— Nem kerítés az.

— Csak fák?

— Meg lehajló ágak.

— Nem akarsz dúdolni valamit?

— Hát nem hangosabb a csend?

— De. Igazad van.

*Hersen a hajdúvirág  
a daliás szekfűrózsa  
nyiszorgó kerék alatt a tócsák  
nyílnak a madárszemek sorba*